

СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА УКРАЇНИ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ФІНАНСУВАННЯ

INNOVATION-BASED STRUCTURAL ADJUSTMENT OF UKRAINE AND ITS FINANCING PROBLEMS

Надано підхід авторів щодо фінансового забезпечення інноваційної структурної перебудови економіки України. Зазначено, що кінцевою метою такої перебудови повинні стати зростання рівня життя людей, досягнення оптимальної збалансованості, здатності до зовнішньої експансії. Обґрунтовано, що у технологічному відношенні реформування в Україні необхідно розглядати як поєднання міжгалузевих мережевих взаємозв'язків напрямку збільшення частки виробництва V-VI технологічних укладів. Вказано, що фінансове забезпечення інноваційної структури економіки повинно базуватися на ефективному використанні ресурсів держави, підприємств, фінансових інституцій, іноземних інвесторів та домогосподарств. При цьому держава має створити сприятливі умови для інвестування ризикових процесів інноваційних структурних зрушень, концентрації ресурсів у «точках зростання»; створення економічного механізму стимулювання інноваційної активності підприємств; підвищення інноваційної мотивації бізнесу; забезпечення комерціалізації інноваційних досягнень; розвитку інноваційної інфраструктури; отримання прямих іноземних інвестицій та участі у міжнародній науково-виробничій кооперації.

Ключові слова: інновації, інвестиції, структурна перебудова, фінансування, технологічний уклад, економіка, світовий досвід, виробництво.

Дано подход авторов относительно финансового обеспечения инновационной структурной перестройки экономики Украины. Определено, что конечной целью такой перестройки должны стать повышение уровня жизни населения, достижение оптимальной сбалансированности, способности к внешней экспансии. Обосновано, что в технологическом отношении реформирование в Украине необходимо рассматривать как сочетание межотраслевых сетевых взаимосвязей в направлении увеличения части производства V-VI технологических укладов. Указано, что финансовое обеспечение инновационной структуры экономики должно базироваться на эффективном использовании ресурсов государства, предприятий, финансовых институций, иностранных инвесторов и домохозяйств. При этом государство должно создать благоприятные условия для инвестирования рискованных процессов инновационных структурных перемен, концентрации ресурсов в «точках роста»; создания условий для

экономического механизма стимулирования инновационной активности предприятий; повышения инновационной мотивации бизнеса; обеспечения коммерциализации инновационных достижений; развития инновационной инфраструктуры; получения прямых иностранных инвестиций та участия в международной научно-производственной кооперации.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, структурная перестройка, финансирование, технологический уклад, экономика, мировой опыт, производство.

Structural adjustment, based on the introduction of new technologies and innovations according to the V-VI technological modes, provides an increased world-wide competitiveness of developed countries and their further growth. Ukraine is still lagging behind these latest advances mainly due to the insufficient financial support of the above mentioned adjustment. The basis of financial support for structural shifts should be represented by creation of proper conditions for high technological modes, which will then become a solid foundation for the future development. The main goal of the research is to study the achievements and problems of innovative structural shifts in Ukraine under conditions of insufficient financing, to provide theoretical justifications and practical recommendations for overcoming the following obstacles. The article provides an authors' approach to the issue of financial support for the innovation-based structural adjustment of Ukrainian economy. It has been noted that the ultimate goal of such adjustment should be an increase of people's living standards, achievement of optimal balance, ability to external expansion. It has been substantiated that, in the technological aspect, reformation in Ukraine should be considered as a combination of cross-sectoral interconnections in the direction of increasing the production shares of V-VI technological modes. Effective solution of the issue of financial support for the result-oriented innovative structural shifts requires: concentration of resources at the "points of growth"; creation of an economic mechanism for the stimulation of entrepreneurial innovation activities; growth of innovative business motivation; provision of commercialization of innovative achievements; development of innovation infrastructure; obtain of direct foreign investments; participation in the international scientific and production cooperation.

Key words: innovations, investments, structural adjustment, financing, technological mode, economy, world experience, production.

УДК 330.341.4(477):330.341.1:336.143.232

Савченко В.Ф.

д.е.н., професор кафедри економічної теорії Чернігівський національний технологічний університет

Гоголь Т.А.

д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівський національний технологічний університет

Постановка проблеми. Структурна перебудова на базі впровадження нових технологій та інновацій, що ґрунтуються на V-VI технологічних укладах, забезпечує підвищену конкурентоспроможність розвинених країн у світовому просторі і їх подальший розвиток. Україна у своєму поступі поки що відстає від новітніх досягнень, що у значній мірі обумовлено

недостатнім фінансовим забезпеченням зазначеного реформування. Основою фінансового забезпечення структурних зрушень повинно стати створення умов для високих технологічних укладів, що стануть міцним фундаментом подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суть та особливості фінансового забезпечення

інноваційного розвитку відображено в працях таких вчених як В. Александрова, Ю. Бажал, А. Бойко, А. Даніленко, В. Дрозд, М. Геєць, І. Гузенко, П. Саблук, М. Тарасюк та інші [11; 12; 15; 16; 21; 24].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблеми фінансування структурної перебудови в Україні на сучасному етапі та їх взаємозв'язок з інноваційністю економіки у комплексному вигляді, на наш погляд, ще недостатньо висвітлені у вітчизняній науковій літературі, що зумовлює необхідність подальших пошуків і напрацювань.

Мета статті. Головною метою дослідження є вивчення надбань і проблем інноваційних структурних зрушень в Україні в умовах недостатнього фінансування, надання теоретичних узагальнень і практичних рекомендацій щодо подолання зазначених перешкод.

Виклад основного матеріалу. Зростання потреб призводить до якісних змін у виробництві, які стають можливими завдяки науковим відкриттям та інноваціям прикладного характеру. Відбуваються періодичні коливання структури національної економіки через оновлення технологічного способу виробництва. Змінюється основний капітал, формується черговий технологічний уклад. Теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва, що показує залежність циклів економічного розвитку від науково-технічного прогресу з періодичністю 45-60 років, надає обґрунтування поступу технологічних укладів, структурної перебудови.

Розвинені країни світу активно впроваджують технології VI технологічного укладу. Водночас в Україні за обсягами продукції V і VI технологічні уклади становлять близько 4%, з них VI – менше 0,1%. Майже 60% обсягів виробництва припадає на III технологічний уклад – чорна металургія, оброблення металу, будівельні матеріали, деревообробна та целюлозно-паперова промисловість, легка промисловість. 36% припадає на IV уклад. Подібна тенденція проглядається і в майбутньому, оскільки 70% фінансування науково-технічних розробок надається напрямкам IV технологічного укладу і тільки 3% – V. Інновації, які визначають перспективу на найближчі 10-15 років, розподіляються таким чином: 75% – III технологічний уклад, 20% – IV, 5% – V.

На наше переконання, кінцевою метою структурної перебудови національної економіки мають стати зростання якості життя соціуму, досягнення динамічної збалансованості, здатності до зовнішньої експансії. При цьому у технологічному відношенні її слід розглядати як оптимізацію міжгалузевих мережевих пропорцій в напрямку збільшення частки високоефективних наукоємних виробництв з переважанням VI, на першому етапі V технологічного укладу.

Важливим завданням структурної перебудови є формування стратегії розвитку та її реалізація. Потрібно від переважно покупця продуктів інтелектуальної діяльності перейти до виробника сучасних наукових розробок. Основою структурних зрушень повинно стати створення умов для новітніх технологій, які дозволять отримати високі прибутки та будуть важливим ресурсом для подальшого розвитку.

При цьому доцільно зазначити, що світовий досвід вказує на залежність результатів діяльності не тільки від фінансового та ресурсного забезпечення, наявності сучасних технологій, оптимального розміщення та кліматичних умов. Значна увага приділяється впровадженню кластерів, вільних економічних зон і територій пріоритетного розвитку, євро регіонів [1, с. 103-105].

Економіка, впроваджуючи новітні технологічні уклади, не може бути успішною якщо головним своїм завданням не вбачає зростання доходів населення і взагалі задоволення всебічних потреб людини. Гуманізація економіки, у свою чергу, пред'являє нові вимоги до структури господарського комплексу, його економічних інститутів. Збільшуються витрати на людський потенціал і соціальну інфраструктуру на рівні суб'єктів економічної діяльності, регіонів, всього соціуму. При цьому інвестиції у соціальну сферу і, насамперед, в людський капітал, зростають швидше, ніж капіталовкладення в матеріальні складові національної економіки [2, с. 27].

Разом з тим, у наші дні розвиток відтворювальних процесів відбувається в умовах глобальної фінансово-економічної кризи, яка набуває системного характеру і переважно розвивається вже не у виробничій, а у фінансово-банківській сфері. Особливість глобальної системної кризи полягає не стільки в її переході з кризи надвиробництва в кризу над споживання ресурсів, а, головним чином, у надлишках виробництва і надспоживанні віртуального капіталу спекулятивного характеру [3, с. 7].

Людство не може далі рухатись звичним шляхом екстенсивного розвитку, оскільки основні ресурси біосфери невпинно вичерпуються. Тому подальше зростання виробництва з ціллю отримання надприбутків та розширеного відтворення капіталу стає неможливим і перетворюється на загрозу розвитку [4].

Визначимо теоретичне підґрунтя впливу інновацій на структурні зміни та оновлення основного капіталу. Наукові школи і вчення по-різному характеризують ситуацію. Представники теорії нововведень в першу чергу М.Д. Кондратьєв, визначали вплив інноваційного розвитку на якісні параметри економіки, передусім на позитивні структурні зрушення та зростання ВВП [5; 6]. Прихильник інституціоналізму Д. Норт також зазначає, що взаємодія інституціональних структур і технологій

забезпечує ефективність ринків, зменшує витрати [7]. Водночас представники неокласичного підходу, визначаючи роль технічного прогресу, так і не з'ясували питання оновлення основного капіталу при відтворенні пропорцій суспільного виробництва [8], а теорія Й. Шумпетера взагалі розглядає інновації як фактор одночасно зростання і нестабільності економічної системи, її виходу з урівноваженого стану [9].

Грунтовно досліджуючи зазначені та деякі інші теорії, ми з'ясовуємо роль капіталу, його руху та призначення у інноваційному розвитку, а також ситуацію в Україні у даному питанні і вважаємо, що головним у фінансуванні інноваційної моделі структурної перебудови має стати співвідношення нагромадження та споживання на користь першого. Водночас, з огляду на соціальну напругу серед верств населення, перетворення потрібно здійснювати таким чином, щоб вони не призвели до погіршення рівня життя, зниження доходів, що можливо тільки за умов неухильного зростання щорічного ВВП на одну особу, підвищення інноваційності у промисловості та інших галузях і видах національної економіки [10, с. 23].

Ефективне фінансування інноваційних проектів нереально забезпечити без виправлення основних проблем і перекосів у стратегічному управлінні економікою (до того ж конкретна і взаємопов'язана по всіх складових стратегія довгострокового розвитку на макрорівні в Україні практично відсутня). Кожне рішення щодо фінансування глобальних проектів, у випадку їх вдалого забезпечення та впровадження, сприятиме вирішенню окремих проблем, проте вони не завжди будуть націлені на реалізацію стратегічного курсу держави.

На розвиток економіки і фінансів України негативно вплинули такі чинники:

- нестабільне і некомпетентне державне управління, побудоване тільки на впровадженні короткострокових рішень;
- слабкість державного контролю інвестиційного клімату та оновлення основних фондів;
- відсутність цілісної системи (за часів Радянського Союзу Україна виробляла лише 20% кінцевої продукції), що призвело до посилення залежності національної економіки від імпорتنних поставок;
- різкий і одночасний перехід від державної до приватної власності збільшив перерозподіл фінансових ресурсів і зменшив ступінь їх керованості;
- приватизація об'єктів державної власності за допомогою сертифікатів була здійснена в основному без урахування фінансового стану підприємств, у тому числі їх прибутковості, що призвело до обвальної тінізації в країні.

Вказані чинники мали наслідком понаднормативне зношення основних фондів, особливо у промисловості та сільському господарстві, незна-

чні частки інноваційної продукції (послуг) і напрацювань вітчизняних науковців, що знизило і так не досить високу конкурентоспроможність національної економіки, послабило експортні поставки і заповнило імпортними товарами наш не дуже урізноманітнений внутрішній ринок [11, с. 9-10].

Перейдемо до джерел фінансування забезпечення інноваційної політики структурної перебудови. При цьому особливу увагу звернемо на такі складники: розширення їх кількості з метою підвищення ступеня інноваційності традиційних та впровадження нових високотехнологічних виробництв; подолання структурних дисбалансів економіки і приведення її у відповідність до вимог постіндустріального суспільства; мінімізація ризиків на всіх етапах; досягнення синергетичного ефекту від різних напрямків і форм інноваційної діяльності та її інвестування; проникнення на світові ринки високотехнологічної продукції.

Для ефективного вирішення фінансового забезпечення цілеспрямованих інноваційних структурних змін важливе значення має формування державою таких базових умов:

- запровадження концентрації ресурсів у «точках прориву» – проектах, впровадження яких визначатиме лідерство нашої держави у глобальному інноваційному просторі;
- створення економічного механізму стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарської діяльності, спрямування капіталу у розвиток високотехнологічних галузей;
- підвищення інвестиційно-інноваційної мотивації бізнесу і формування на цій основі умов для його саморегулювання в напрямку високих технологічних укладів;
- захист економічної конкуренції як стимулу до розвитку інноваційної діяльності та підвищення попиту на інновації [12, с. 18];
- забезпечення комерціалізації інноваційних досягнень, синхронізації відтворювальних та інноваційних процесів;
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- розширення участі суб'єктів національної економіки у процесах доступу до світового науково-технічного потенціалу через отримання прямих іноземних інвестицій, участь у міжнародній науково-виробничій кооперації;
- взаємодія учасників інноваційної діяльності при розробці та отриманні продукції V-VI технологічних укладів.

В кінці ХХ століття К. Фрідмен окреслив національну інноваційну систему як мережу взаємопов'язаних державних та приватних інституцій, що в процесі взаємодії ініціюють, створюють, видозмінюють та поширюють інновації [13, с. 155].

Фінансове забезпечення інноваційної структури економіки повинно базуватися на залученні

та ефективному використанні фінансових ресурсів держави, підприємств, фінансових інституцій, іноземних інвесторів, домогосподарств. При цьому держава має створити сприятливі умови для найбільш повного залучення інвестицій вітчизняних та іноземних партнерів у ризикові процеси інноваційної структурної перебудови національної економіки.

Для залучення фінансових структур до формування інвестиційного ресурсу інноваційного спрямування економіки доцільно передбачити: пільгове рефінансування банків, що надають кредити під інноваційні проекти; зменшене оподаткування коштів, отриманих фінансовими установами від інвестування у інноваційні підприємства; пільгове оподаткування банківських та інших фінансових структур, які проводять довгострокове кредитування підприємств, що виробляють інноваційну продукцію.

Вивчення досвіду провідних країн світу засвідчує, що розвиток інноваційної економіки багато в чому залежить від середнього класу, який формує платоспроможний попит на інноваційні товари та послуги. Тому процес інноваційного структурного оновлення може розвиватися і наростати у значній мірі за умови підвищення рівня життя населення, зростання доходів, розширення внутрішнього споживання ринку, зміни структури попиту на більш інноваційну [14, с. 12; 15; 16].

До основних проблем фінансування інноваційного розвитку слід віднести суперечливість і недосконалість вітчизняного нормативно-правового забезпечення в інноваційній сфері. Наприклад, в Постанові Верховної Ради «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» від 11.02.2015 р. [17] зазначено, що діяльність ряду законів, зокрема «Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій», «Про

пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» та інших, не відбувається. Як наслідок, втрачаються важелі податкового, кредитного, фінансового стимулювання інноваційної структурної перебудови.

Розглянемо джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні (табл. 1).

Проведений аналіз показує, що спостерігається скорочення загальної суми інноваційних витрат, а основним джерелом фінансування залишаються власні кошти суб'єктів господарської діяльності. Частка коштів державного бюджету недостатня, як і іноземних інвесторів. Наявна ситуація, коли вітчизняні інвестори не мають вільних коштів для інвестування в інноваційну діяльність, а іноземні бояться їх вкладати в українське виробництво через несприятливий інвестиційний клімат. Проблема носить системний характер і спричинена фінансовою нестабільністю та економічними і політичними негараздами в країні [18, с. 106-107].

Наукові дослідження забезпечують конкурентні переваги у боротьбі за виживання у світовій господарській системі, а їх сукупність через комерціалізацію створює додаткові фінансові потоки для економіки. Тому збільшення витрат на інновації забезпечує мультиплікаційний ефект для економічної системи у цілому.

Провідні держави світу, а також ті, які розвиваються, постійно підвищують фінансування обсягів НДДКР. Водночас, незважаючи на визначений у Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. рівень показника наукоємності у 2,5 – 3% ВВП, маємо проблемну тенденцію, яка призвела, починаючи з 2005 р., до зменшення витрат на науку до 0,67% ВВП України у 2015 р., що є найнижчим значенням протягом вказаного періоду (рис. 1).

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні

Роки	Загальна сума витрат, млн грн	у тому числі за рахунок коштів							
		власних		державного бюджету		іноземних інвесторів		інші джерела	
		млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
2010	8045,5	4775,2	59,4	87,0	1,1	2411,4	30,0	771,9	9,6
2011	14333,9	7585,6	52,9	149,2	1,0	56,9	0,4	6542,2	45,6
2012	11480,6	7335,9	63,9	224,3	2,0	994,8	8,7	2925,6	25,5
2013	9562,6	6973,4	72,9	24,7	0,3	1253,2	13,1	1311,3	13,7
2014 ¹	7695,9	6540,3	85,0	344,1	4,5	138,7	1,8	672,8	8,74
2015 ¹	13813,7	13427,0	97,2	55,1	97,2	58,6	0,4	273,0	2,0
2016 ^{1,2}	23229,5	22036,0	94,9	179,0	94,9	23,4	0,1	991,1	4,3

¹ дані наведені без урахування тимчасово окупованої території АРК, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції;

² дані наведені за результатами державного статистичного спостереження за формою № ІНН «Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2014-2016 років» (за міжнародною методологією).

Джерело: складено авторами з використанням офіційних даних Державної служби статистики України

Значно зменшено і абсолютні витрати у даному спрямуванні. Відповідно до середньорічного валютного курсу гривні до євро у 2015 р. порівняно з 2012 р. витрати на НДДКР знизились більш ніж удвічі. Через дефіцит фінансування створено умови для відтоку найбільш талановитого наукового персоналу за кордон.

Досвід зарубіжних країн засвідчує, що у разі, коли частка інноваційної продукції у ВВП становить менше 20%, втрачається конкурентоспроможність. Середньоевропейський показник складає 25-35%, у Китаї він досяг 40%, а в нашій країні знаходиться на рівні менше 1% [20].

У нарощенні інноваційності економіки важливе значення відіграє ефективність фінансового ринку, його можливість підтримувати комерціалізацію науково-виробничих результатів. Погіршення фінансового клімату інноваційного розвитку в Україні можна пояснити підвищенням ризиків економічного, політичного і фінансового характеру, а також слабкістю самого фінансового сектору. Протягом більшої половини терміну впровадження Стратегії інноваційного розвитку України на період 2010-2020 рр. не забезпечено дію фінансового механізму посилення інноваційної діяльності та структурної перебудови національної економіки [21, с. 19-24].

Зупинимось на деяких складових фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Розпочнемо з дуже популярного на даному етапі в Україні сільського господарства. Дійсно, зважаючи на сприятливі природно-кліматичні умови, давні традиції селянства, цілком можливо вибороти почесне місце серед світових виробників аграрної продукції. Проте її продуктивність досить низька, а серед проблем слід виділити

фінансове забезпечення. Досягти високої ефективності та конкурентоспроможності можливо тільки при раціональній організації сільськогосподарського виробництва на базі сучасних методів аграрного бізнесу, серед яких особливе місце посідають ефективні інструменти формування та використання фінансових ресурсів. Для вітчизняного фінансового ринку властива модель структурної перебудови у сільському господарстві, за якої перерозподіл в основному здійснюється комерційними банками [22].

З метою фінансування поточної діяльності аграрних підприємств, впровадження сучасних технологій, страхування ризиків, створення торговельної і транспортної інфраструктур використовуються власні та залучені ресурси: кредитування, включаючи іпотечне; можливості страхових і факторингових компаній; інструменти фондового ринку та інше. Формування власних джерел фінансування здійснюється за рахунок амортизаційних відрахувань, продажу зайвого майна, нерозподіленого прибутку [23, с. 24-25].

Дослідивши окремі напрацювання відомих вчених та на базі власних узагальнень надамо деякі складові фінансового супроводження розвитку аграрного сектору:

- відновлення та стимулювання інвестиційного процесу;
- оптимальне поєднання державного регулювання із механізмами вільного ринку;
- податкові пільги в інноваційну інфраструктуру;
- створення системи кооперативних банків, страхових, лізингових та інвестиційних компаній, кредитних спілок, аграрних бірж, ринку цінних паперів;
- активізація фінансового аграрного консалтингу;

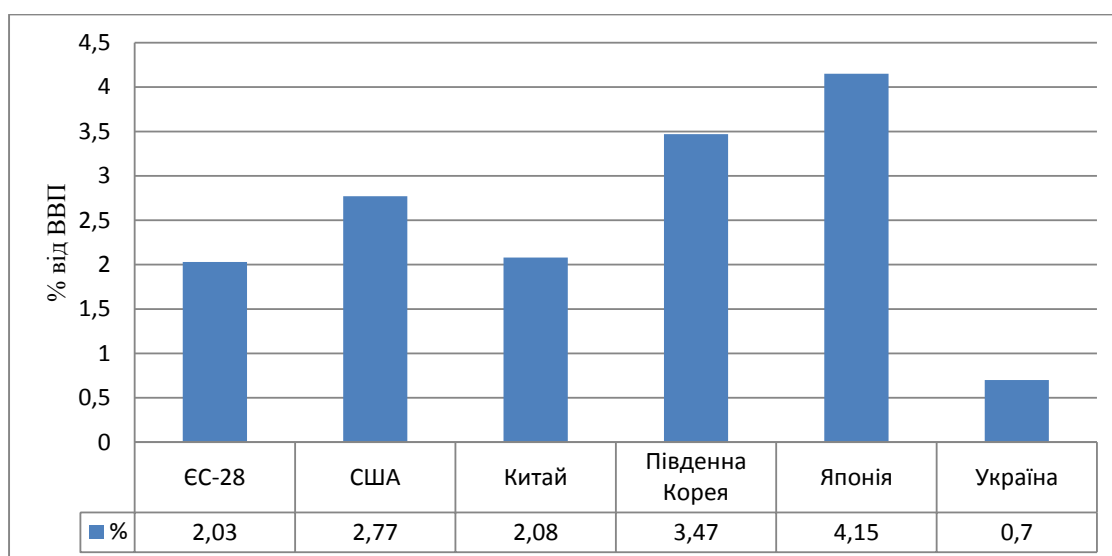

Рис. 1. Динаміка витрат на наукові дослідження і розробки відносно ВВП у провідних країнах світу та Україні, %

Джерело: офіційні дані Державної служби статистики України та Євростату за 2013 рік

- оптимізація оподаткування;
- виділення на інноваційний розвиток АПК коштів із регіональних бюджетів;
- страхування фінансових і підприємницьких ризиків у аграрному секторі [24; 25, с. 122].

Перейдемо до фінансування туризму, перспективність якого засвідчує досвід більшості країн. Якщо розглянути розподіл капітальних вкладень за видами економічної діяльності, на туризм припадають мізерні обсяги, а саме: компанії з тимчасового розміщення й організації харчування – 0,4%; мистецтва, спорту, розваг і відпочинку – теж 0,4%. Зрозуміло, що цей рівень недостатній, враховуючи світові показники (за даними Всесвітньої ради з туризму та подорожей, на туризм припадає 4,3% обсягів інвестицій [26; 27].

Разом із загальними чинниками недостатнього фінансування, у інноваційній структурній перебудові туристичної діяльності доцільно виокремити: відсутність якісної інформації про туристичні регіони; нерозвиненість інфраструктури на рекреаційних територіях; втручання місцевих органів влади в туристичний бізнес; відмову підприємств від реалізації інноваційних проектів на користь стратегії виживання. Враховуючи динамічність галузі і швидку окупність проектів, українські туристичні компанії мають і повинні реалізувати можливості щодо ефективного формування фінансових ресурсів для структурної перебудови інноваційного характеру [28, с. 3-7].

І наостанок згадаємо про податкову систему, яка покликана забезпечити структурну перебудову інноваційного ринку в частині державного фінансування. Її модернізація є вкрай важливою в сучасних умовах, що характеризуються низкою протиріч і викликів зовнішнього та внутрішнього характеру. Головні її недоліки: складне адміністрування; високий рівень податкового навантаження і корупція в податкових органах; відірваність від розвитку інших суб'єктів економіки тощо [29, с. 98].

Головною метою податкової реформи на інноваційному структурному рівні є вивільнення підприємницького потенціалу, особливо в частині використання «людського капіталу», для прискореного розвитку інтелектуальномістких галузей, що вкрай важливо в умовах продекларованої європейської інтеграції. Зазначене сприятиме створенню нових підприємств і галузей та відмиранню відживших своє архаїчних виробництв.

Висновки з проведеного дослідження.

1. Кінцевою метою інноваційної структурної перебудови національної економіки повинні стати зростання рівня життя людей, досягнення динамічної збалансованості, здатності до зовнішньої експансії.

2. У технологічному відношенні інноваційну структурну перебудову в Україні необхідно розгля-

дати як оптимізацію міжгалузевих мережевих пропорцій в напрямку збільшення частки високоефективних наукоємних виробництв з переважанням VI, а на першому етапі V технологічного укладу.

3. Для ефективного вирішення фінансового забезпечення цілеспрямованих інноваційних структурних змін необхідні: концентрація ресурсів у «точках зростання»; створення економічного механізму стимулювання інноваційної активності підприємств; підвищення інноваційної мотивації бізнесу; забезпечення комерціалізації інноваційних досягнень; розвиток інноваційної інфраструктури; отримання прямих іноземних інвестицій; участь у міжнародній науково-виробничій кооперації.

4. Фінансове забезпечення інноваційної структури економіки повинно базуватися на залученні та ефективному використанні фінансових ресурсів держави, підприємств, фінансових інституцій, іноземних інвесторів, домогосподарств. При цьому держава має створити сприятливі умови для найбільш повного залучення інвестицій вітчизняних та іноземних партнерів у ризикові процеси інноваційної структурної перебудови національної економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Савченко В.Ф. Національна економіка: навч. посібник. 2-е вид. – Чернігів: Видавництво ЧДІЕУ, 2014. – 134 с.
2. Ортіна Г.В. Структурна перебудова промислового комплексу як напрям антикризової стратегії розвитку реального сектору економіки / Г.В. Ортіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 13-14. – С. 26-29.
3. Білорус О.Г. Постіндустріальна корпоративна глобалізація та гіперфінансіалізація процесів економічного відтворення / О.Б. Білорус // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 7-18.
4. Piketty T. Capital in the 21st Century : monograph / T. Piketty. – Paris, 2013. – 685 p.
5. Кондратьев Н.Д. Проблемы экономической динамики / Н. Д. Кондратьев. – М.: Экономика, Piketty T. 1989. – 526 с.
6. Кондратьев Н.Д. Большие циклы конъюнктуры и теории предвидения. Избранные труды / Н. Кондратьев, Ю. Яковец, Л. Абалкин [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: [http://www.gumer.info/bibliotek_Buks \[Econom\]Kond/index.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/Kond/index.php).
7. Норт Д. Институції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт, пер. з англ. І. Дзюби. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
8. Кузнец С. Современный экономический рост: результаты исследований и размышлений : Нобелевская лекция / С. Кузнец // Нобелевский лауреаты по экономике : взгляд из России / под ред. Ю.В. Яковца. – СПб.: Гуманистика, Piketty T. 2003. – С. 104-123.
9. Шумпетер Й. А. История экономического анализа : в 3 т. Т.1 / под ред. В.С. Автономова; пер. с англ. – СПб. : Экон. шк., 2007. – 678 с.

10. Гасанов С.С. Фінансування структурних зрушень та інноваційної модернізації / С.С. Гасанов, В.О. Сизоненко // Фінанси України. – 2014. – № 5. – С. 20-28.
11. Даниленко А.І. Основні проблеми інноваційної перебудови та фінансові аспекти її забезпечення в Україні / А.І. Даниленко // Фінанси України. – 2017. – № 5. – С. 7-23.
12. Дрозд В.Д., Гузенко І.Ю., Пилипенко Ю.І. Технологічна система національної економіки України та необхідні напрями її реформування / В.Д. Дрозд, І.Ю. Гузенко, Ю.І. Пилипенко // Економіка і управління. – 2010. – № 1. – С. 18.
13. Freeman C. Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan/ C. Freeman. – London: Pinter, 1987. – 155 p.
14. Васіна А.Ю. Організаційно-функціональний механізм структурного реформування національної економіки: теоретичні й методологічні основи формування / А.Ю. Васіна // Економіка та держава. – 2016. – № 4. – С. 64-68.
15. Александрова В.П. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності / В.П. Александрова // Проблеми науки. – 2004. – № 1. – С. 22-29.
16. Бажал Ю.М. І Гузенко І.Ю., Пилипенко Ю. Інноваційний розвиток економіки та напрями його прискорення: наук. доп. / Ю.М. Бажал, І. В. Одотюк, М.С. Данько, О.О. Лапко, В.П. Александрова; НАН України. Ін-т екон. прогнозування. – К., 2002. – 80 с.
17. Постанова Верховної Ради України від 11.02.2015 р. № 182-VIII «Про рекомендації парламентських слухань на тему «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науко-технічної сфери держави» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.zakon5.rada.gov.ua>.
18. Полянчич Т.М. Аналіз фінансового забезпечення інноваційного розвитку національної економіки / Т.М. Полянчич, Я.В. Пилипюк // Економіка і регіон. – 2015. – № 5. – С. 104-108.
19. Total Intramural R&D Expenditure (GERD) by Sectors of Performance [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistic/search_database
20. Аналітична довідка Міністерства освіти та науки України «Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2015 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.mon.gov.ua>
21. Тарасюк М.В. Сучасний стан реалізації інноваційної політики України та її фінансове забезпечення / М.В. Тарасюк // Економіка та держава. – 2017. – № 1. – С. 19-24.
22. Лупенко Ю.О. Сучасні інструменти для фінансування аграрного сектору економіки [Електронний ресурс] / Ю.О. Лупенко, В.В. Феценко. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/132.htm
23. Міщенко Д.А. Шляхи забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарського комплексу України / Д.А. Міщенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 15. – С. 34-38.
24. Геєць В.М. Перспективи аграрних трансформацій та їх вплив на розвиток подій в економіці України // Економіка АПК. – 2006. – № 7. – С. 11-14.
25. Готра В.В. Умови та напрями вдосконалення фінансово-кредитного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України / В.В. Готра // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 117-123.
26. Капітальні інвестиції в Україні за 2010-2015 рр. Статистичні бюлетені. – Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.ukrstat.gov.ua>
27. Travel & Tourism Economic Impact 2016 Annual Update Summary [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic/>
28. Майорова Т. Стан фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму в Україні / Т. Майорова, С. Урванцева, О. Шуплат // Економіст. – 2016. – № 7. – С. 3-7.
29. Криштоф Н.С. Модернізація податкової системи в умовах європейської інтеграції та структурних зрушень / Н.С. Криштоф, І.І. Дороніні // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 5. – С. 97-105.